

1. ΘΕΜΑ

Η πρόθεση από

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Μένει δέκα χιλιόμετρα από τη Θεσσαλονίκη. Είναι από την Τουρκία. Πέρασε από το ποτάμι. Μια σειρά από τέσσερις κασέτες. Το πήραν από μένα και το έδωσαν σ' εσένα. Η ζημιά έγινε από τον πάγο. Φώναζε από τη χαρά του. Δοκίμασε λίγο από το φαγητό μου.

3. ΕΠΙΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

B ΚΕΓ και 1, 2 ΕΚΠΑ

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Πτώσεις των ουσιαστικών: αιτιατική

Προσωπικές αντωνυμίες

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

Παράλειψη της πρόθεσης από ή λανθασμένη χρήση της: *Το αυτοκίνητο είναι πίσω το σπίτι. Μην περάσεις εδώ. Αγόρασα μια μπλούζα μαλλί. Έφυγε στο μαγαζί (αντί από). Πέρασα στο ποτάμι.*

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Η πρόθεση από συντάσσεται συνήθως με ονοματικές φράσεις, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι ισχυροί τύποι των προσωπικών αντωνυμιών, στην αιτιατική, αλλά και με επιρρήματα. Η από δηλώνει:

α) Τοπικές σχέσεις:

Η πρόθεση από μπορεί να δηλώνει προέλευση ή αφετηρία:

✓ Πήγα από την Κομοτηνή στην Ξάνθη.

✓ Βγήκα από την κουζίνα και μπήκα στο υπνοδωμάτιο.

Στα παραπάνω παραδείγματα η διάκριση ανάμεσα σε κίνηση από κάποιο σημείο και κίνηση από μέσα δηλώνεται μόνο με το ρήμα και όχι με την πρόθεση.

1) Τύπο: απομάκρυνση, καταγωγή, θέση που έχει κάποιος ή κάτι σε κάποια απόσταση από κάποιον ή κάτι άλλο, αφετηρία

Έφυγαν από το μαγαζί. (απομάκρυνση)

Φύγε από τη φωτιά. (απομάκρυνση)

Είναι από την Ιταλία. (καταγωγή)

Μένει λίγα χιλιόμετρα από την Κομοτηνή. (θέση / απόσταση από κάτι άλλο)

Έρχομαι από του θείου μου. (αφετηρία, από + γενική)

2) Τύπο: πέρασμα

Πέρασαμε από το δάσος για να φτάσουμε στο χωριό.

Πέρασα από τη γέφυρα.

– *Από ποιο δρόμο ήρθες;* – *Ήρθα από την οδό Πανεπιστημίου.*

Η πρόθεση από μπορεί να συνεκφέρεται με μερικά τοπικά επιρρήματα, όπως έξω, κάτω, πίσω, μακριά, πέρα, απέναντι, και να δηλώνει τη θέση:

Η Μαρία είναι έξω από το σχολείο.

Το βιβλίο είναι κάτω από το τραπέζι.

Το αυτοκίνητο είναι πίσω από το σπίτι.

*Το σπίτι του είναι μακριά από την πόλη.
Θα πάει πέρα από το χωριό.
Μένω απέναντι από το σχολείο.*

Η πρόθεση από όταν συνεκφέρεται με τα επιρρήματα γύρω, δίπλα, κοντά δηλώνει το πέρασμα:

*Έκανε μια βόλτα γύρω από την πλατεία.
Πέρασε δίπλα από το μαγαζί του πατέρα μου.
Η φωτιά πέρασε κοντά από το χωριό μου.*

Πιο πολύπλοκη είναι η περίπτωση της μέσα από:

*Βγήκε μέσα από τη θάλασσα. (κίνηση από μέσα προς τα έξω)
Το βλήμα πέρασε μέσα από το σπίτι. (πέρασμα από έξω προς τα μέσα και πάλι έξω)
Έβλεπε τον κόσμο μέσα από το σπίτι του. (θέαση από μέσα προς τα έξω)
Έβλεπε τον κόσμο μέσα από το παράθυρο του σπιτιού του. (θέαση από μέσα προς τα έξω μέσω κάτι άλλου)
Έβλεπε το εσωτερικό του παλιού σπιτιού μέσα από μια τρύπα. (θέαση από έξω προς τα μέσα μέσω κάτι άλλου)*

Επίσης πολύπλοκη φαίνεται και η περίπτωση της μπροστά από:

*Τα αυτοκίνητα πέρασαν μπροστά από το σπίτι μου. (πέρασμα)
Πήραν το παλιό αυτοκίνητο μπροστά από το σπίτι μου. (κίνηση μακριά από)
Ποιος κάθεται μπροστά από το Βασίλη; (θέση σχετικά προς κάτι άλλο)*

Η πρόθεση από όταν συντάσσεται με τα τοπικά επιρρήματα πάνω, κάτω, μέσα, έξω, πέρα, πίσω κτλ. πολλές φορές προτάσσεται του επιρρήματος, ιδίως στις περιπτώσεις όπου δηλώνεται προέλευση:

*Ακούστηκε μια φωνή από μέσα από το μαγαζί.
Μένει από πάνω από το δάσος.
Καθόταν από πίσω από την πόρτα.*

β) Αφαιρετική σημασία

Πήρε από την Άννα το βιβλίο και το έδωσε σ' εσένα.

γ) Ομάδα + ομαδοποιημένα αντικείμενα

Αυτή η σειρά αποτελείται από δέκα βιβλία.

δ) Προέλευση αντικειμένου

*Στο φαγητό βάζουμε λάδι από την Κρήτη.
Η καλή φέτα είναι από την Ήπειρο.*

ε) Ύλη

*Ένα δαχτυλίδι από ασήμι.
Μια μπλούζα από βαμβάκι.*

στ) Περιεχόμενο

*Ένα μπουκέτο από τριαντάφυλλα.
Μια σειρά από δέκα πέτρινα σπιτάκια.*

ζ) Διαμέσου

*Πέρασε την κλωστή από την τρύπα της βελόνας.
Δεν πέρασε από τον καινούριο δρόμο.
Ταξίδεψε από στεριάς. (από + γενική)
Μην τολμήσεις να περάσεις από δω. (από + επίρρημα)*

η) Εγγύτητα

Πέρασα από το σπίτι σου, αλλά βιαζόμουν και δεν μπήκα.

θ) Χρόνος (σημείο εκκίνησης ενός διαστήματος)

*Σε περίμενα από τις επτά μέχρι τώρα.
Τον βοηθούσε από τις εννιά μέχρι τις δώδεκα.*

ι) Σημείο εκκίνησης ενός διαστήματος σε μια κλίμακα μέτρησης

Η θερμοκρασία αύριο θα κυμανθεί από 20 έως 10 βαθμούς Κελσίου.

ια) Αιτία ή αφορμή

*Το πρόσωπό της έλαμπε από χαρά.
Τα μάτια της είναι κόκκινα από το κλάμα.
Το πέταξε μακριά από φόβο.*

ιβ) Ποιητικό αίτιο

*Το σπίτι βιάστηκε από τους μαστόρους.
Η ζημιά έγινε από τις πλημμύρες. (το ποιητικό αίτιο μπορεί να εκφράζεται και από ρήμα που εμφανίζεται στην ενεργητική φωνή)*

ιγ) Επιμερισμό

*Φάγαμε από ένα σάντουιτς.
Πήραμε από μία σοκολάτα.*

ιδ) Αριθμητική πράξη της αφαίρεσης

Πέντε από δέκα ίσον πέντε.

ιε) Εξαίρεση

*Δεν ήρθε άλλος από το Γιώργο στη γιορτή μου.
Δεν έχω άλλη δουλειά από αυτή.*

ιστ) Ένα διαιρεμένο ή διαιρετό όλο (η από δηλώνει το σύνολο από το οποίο ξεχωρίζεται ένα μέρος)

*Οι περισσότεροι από την οικογένειά του είναι μορφωμένοι.
Δοκίμασα ένα κομμάτι από αυτό το γλυκό.*

ιζ) Σύγκριση

*Τραγουδάει καλύτερα από τους άλλους.
Είναι ο πιο δυνατός από όλα τα παιδιά της τάξης.
Εδώ περνάμε καλύτερα από εκεί. (από + επίρρημα)*

ιη) Απαλλαγή

Πολέμησαν για να απελευθερωθούν από τον εχθρό.

ιθ) Αλλαγή κατάστασης

*Μέσα σε μια νύχτα έχασε τα πάντα και από πλούσιος έγινε φτωχός.
Από άνεργος που ήταν, έφτασε τώρα να έχει δική του επιχείρηση.*

κ) Αναφορά

*Από ποίηση δεν καταλαβαίνει τίποτα.
Από υγεία είμαι καλά.
Είναι ορφανός από πατέρα και μητέρα.*

κα) από + αιτιατική αντί γενικής (στον καθημερινό λόγο)
τα πόδια από τα αρνιά (τα πόδια των αρνιών)

κβ) Η από χρησιμεύει **για να αντικαταστήσει τη γενική** σε ονόματα που τη σχηματίζουν δύσκολα
από τις φτερούγες, από τις φούντες, από τις κόττες

κγ) Η από χρησιμοποιείται σε πολλές **στερεότυπες εκφράσεις**:
από απόψεως, από αρχαιότητας χρόνων, από γεννησιμιού, από καταβολής κόσμου, από κατακλυσμού, από καθέδρας, από πάσης απόψεως, από στήθους, από φυσικού του, απευθείας, αφενός, αφετέρου

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Η πρόθεση *από* είναι μία από τις βασικές προθέσεις της Ελληνικής. Εύκολα διαπιστώνει κανείς τη μεγάλη ποικιλία χρήσεων που εμφανίζει: *περνάω από το κέντρο* (πέραςμα), ο αδερφός μου είναι μεγαλύτερος *από μένα* (σύγκριση), *λιποθύμησε από το φόβο του* (αιτία), *ήρθε σπίτι από το βράδυ* (χρόνο). Στόχος μας είναι ν' αντιληφθούν οι μαθητές τις βασικές λειτουργίες που επιτελεί η συγκεκριμένη πρόθεση και, φυσικά, να καταλάβουν, έστω και εμπειρικά, το συντακτικό της ρόλο σε μια φράση. Ο διδάσκων μπορεί να ξεκινήσει τη διδασκαλία του με πολύ απλά παραδείγματα και να προχωρήσει σταδιακά, ανάλογα με το επίπεδο της τάξης του.

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

ΓΓ14: Οι προθέσεις (κατάλογος και γενικές παρατηρήσεις)

ΓΓ16: Η πρόθεση *για*

ΓΓ17: Η πρόθεση *με*

ΓΓ18: Η πρόθεση *σε*

ΓΓ19: *ως-σαν*

ΑΤ45: Η πρόθεση *κατά*

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: 414-416, 418-419.